دەربـــارەی ئیـــرادەی مـــرۆڤ.
نوسینی: حەمە هیوا

ئەوەی نەیکوشتم، بەهێزتری کردم.
(فریدریك نیتشه- وای گوت زەردەشت)

ئازارەکـان هەنـدێك جـار بـەرەو مەرگمـان دەبـەن، هەنـدێك جاریش دەمانکەن بە داهێنەر. ئەگەر بێت و بگەڕێینەوە بۆ جینۆسایدی هۆڵۆكۆست و ئەو ڕوداوە پڕ لە تراژیدیا و جەرگبڕە دەبینین، کە جووەکان تێیدا بوونە قوربانی ڕێکخراوی نازیزم و ئادۆڵف هێتلەر. ئاسەواری ئەو قوربانی و ئازارەی جووەکان چەشتیان، تا ئەمرۆش لە جیهاندا ڕەنگدانەوەی کاڵ نەبۆتەوە و بە یەکێك لە تراژیدترین کارەساتی مرۆیی لە قەڵەم دەدرێت. جووەکان وەك منداڵێکی دەست و پێ شکاو نەوەستان، لە ڕێی سینەما و ئەدەبیات و هونەرەوە توانیان بە تێکڕای مرۆڤایەتی بڵێن، ئێمە زیندوین و نەمردوین. هەتاوەکو ئەمڕۆش لە لایەن زۆرێك لە سینەماکار و دەرهێنەرە خۆر ئاواییەکان ئەم کارەساتە دەکرێت بە فیلمی سینەمایی و هەر جارێك بە شێوازێك نیشان دەدرێت، هەر جارێك بە وێنەیەکی جیاوازتر کارەساتی هۆڵۆكۆست پێشکەش بە بینەر یاخوود تەماشاکەر دەکرێت. ئەم نمونەیەی کە خستمانە ڕوو پێمان دەڵێت، دەکرێت زۆر جار لە ڕێی ئازار و نوشوستیەکان ببین بە داهێنەر، بتوانین لە ڕێگای کەوتنە بەردەوامەکان داهێنان بکەین. بە تێگەیشتنی فرێدریك نیشتە (1844-1900) ئازارەکان پ□وستە هێزێک بن بۆ دروستکردنی هێزی ترانسێندتاڵ(باڵایی) لە تاك.

لەم بارەیەوە نموونە زۆرن بۆ پیشاندانی هێزی ئیرادە لە خوود، ئەوەی لە ئێستادا زۆر بە گونجاوی دەزانم بیخەمە بەر باس، تابلۆكێش و شێوەکاری گەورەی ئیرلەندی (کریستی براون 1932_1981) چیرۆکی ژیانی کریستی براون چیرۆکێکی فرە تەماوی و تراژیدیە، چیرۆکێکە دەتوانێت ئومێد بۆ مرۆڤێك بگەرێنێتەوە، کە لە سەخترین ساتی ژیان دایە، هەرچۆنێك بێت ئێستا هەوڵدەدەم بە کورتی بەشێك لە ژیانی کریستی بۆ ئێوە بخەمە ڕوو.

کریستی براون کاتێك لە دایکبوو زۆربەی ئەندامەکانی جەستەی ناچالاك بوون، دەستەکانی کاریان نەدەکرد، تەنانەت وەك هەر مرۆڤێکی ئاسایی تر نەیدەتوانی ملی بە لای ڕاست و چەپدا بسوڕێنێ، ئەوەی هەیبوو تەنها و تەنها قاچی چەپی بوو. لە ڕێی قاچی چەپیەوە توانی ببێ بە

ناسراوترین و باشترین شێوەکاری سەردەمی خۆی، هەتا هەنووکەش زۆرێك لە وڵاتانی خۆرئاوا کارە هونەرەکانی بە شاکار لە قەڵەم دەدەن.

لەگەڵ ئەوەشدا کریستی توانی لە ڕێی پەنجەکانی قاچی چەپی یاداشت و هەمو سەربوردەکانی منداڵی خۆی بنوسێت و لە دوتوێی کتێبێکدا چاپ بکات. دوا بە دوای هەمووی ئەمانەش دەرهێنەری ئیرلەندی جیم شێریدان لە ساڵی 1989 فیلمێکی ناوازەی بە ناونیشانی قاچی چەپم دروستکرد و لە هۆڵی سینەماکان نمایشکرا و لەلایەن بینەرانەوە پێشوازیەکی گەرمی لێکرا و ستایش کرا. ژیانی کریستی براون هەتا ئەمرۆش، لەسەر زاری تاکە خۆرئاواییەکانە، چۆن دەکرێت کەسێك زۆربەی ئەندامەکانی جەستەی مردوون و تەنها پێی چەپی کار دەکات، کەچی ببێتە شێوەکاری گەورە و بەناوبانگ؟

لێرەدا بۆمان ڕون دەبێتەوە، نا کامڵی جەستە ڕێگر نیە لە بەردەم داهێنانەکان، گرنگتر لەوەش ئەوەیە تاك گرێی بەزەیی و خۆ بەکەمزانی تێپەڕێنێ، لە بەرامبەر هەموو ئەو مرۆڤە گاڵتە پێکەرەکان و نوشوستیەکان. چەمکی ئیرادە زۆر قوڵە و هەر جارە و بە شێوازێك خۆی دەبینێتەوە لە مرۆڤەکان، بەڵام گرنگترین شت ئەوەیە، ئیرادە وەك چەکێك بەرامبەر هەموو دژواریەکانی جیهان بەکار بهێنین. ئەم کورتە پەرەگرافەی نیتشە، کە لە سەرەتای وتارەکە ئاماژەم پێ کردوە، پەیامی ئەوەمان پێ دەدات ئازارەکان چەندە زۆر بن چەندە نەبڕاوە و بی کۆتایی بن، دەشێت ببنە گەورەکردنی مرۆڤ.

تەپڵی نابوتی.. عومەر محەمەد

سیاسەتی ئەمریکاو بانگەشەی دیموکراسی بازاری ئازاد دەمێکە تەپڵی نابوتی خۆی لێداوەو هەڵبژاردنی بازرگان و چاوچنۆکێکی وەک ترامپیش لێکەوتەی ئەو نابوتی و فەشەلەیە، دەنا بانگەشەی دیموکراسی بازارو هاتوهاواری مەرگی کۆمۆنیزم و ئایدۆلۆژیا جگەلە درۆیەکی گەورە لەگەڵ مر□قایەتی هیچی تر نەبوون. نەزمی نوێی جیهان نەژیانی هەژارانی باشتر کردو نە گەلە هەڕەشە لێکراوەکانی لە ستەمکاری و جێنۆساید پاراست. لەکوێ ئایدۆلۆژیا پاشەکشەی کردووە؟ ئەو هێرشەی لەسەر ئایدۆلۆژیای کۆمۆنیزم بوو کوا لەسەر فاشیزم بوو ؟ ئەی مەگەر ئیسلامی سیاسی و ڕیکخراوی ئەلقاعیدەو داعش چی بوون ؟ ئەی بۆچی تێوریسەنە لاوازەکانی لای خۆمان لەسۆنگەی دکتاتۆری□تی

ستالینەوە هێرشیان دەکردە سەر کۆمۆنیزم و مەرایی ئیخوان موسلمینیان دەکرد ؟ هەندێکیان لەوە زیاتریش ڕۆیشتن و سەرکەوتنی ئاکەپەیان بەکرانەوەو دەستکەوتی دیموکراسی دەزانی .. ئێستاش زەق بەبەرچاوانەوەیە کە ئەردۆگانی دۆستی ترامپ بووەتە چ بەڵایەکی سەرزەوی !

ئەی مەگەر بریار نەبوو دیموکراسی بەواتای ئاشتی و دادپەروەری بێت؟ بەڵام کوا لە کوێی ئەم دونیای دیموکراسیە پەرۆشی بۆ ئاشتی و بۆ دادپەروەری هەیە ؟ ئەم درۆگەورەیە چی بوو لەگەڵ مر□قایەتی ؟ ئەی خێرە بانگەشەکارانی دیموکراسی لە ئەمریکاو رۆژئاوا پەکەکەیان خستووەتە لیستی تیرۆرەوەو مەرایی بۆ ئاکەپە دەکەن و چاو لە تاوانەکانی دەپ□ش□ن؟ لە کاتێکدا بەپ□شچاوی دونیاوە پەکەکە تێکشکێنەری ئەو هێزە تیرۆرستیە بوو، کەهەموویانی تۆقاندبوو، زەق بەبەرچاویانەوەیە کە هێشتا ئەردۆگان پشتیوانی تیرۆر دەکات !
کورت و کوردی دیموکراسی به بێبوونی دادپەروەری کۆمەڵایەتی جگەلە بانگەشەیەکی پوچ، هیچ بەهایەکی نییەو مر□قایەتیش حاڵی لە ئێستا باشتر نا بێت .

سلێمانی ٨/١/٢٠٢١

پیرانی تەریقەتی باران.. مارف عومەر گوڵ

سەوڵی خەیاڵە لەناو سەرابی بیابانێکدا
شەپۆلی بەردەم کەشتی دوور مەودای بینینم دەبڕێ
کەی بێ بگەمە کەناری دووری ماڵی لمینی مەل و باڵندان
بەو سەرابەدا ڕێگە بۆ لانەی جریوەو زیقەی
زەڕنەقوتەی سۆز بێ ئاڕاستەیە !
دەور و زەمانە ، با دەستم دەگرێ ، سەراب دەمداتە
دەم شەپۆلێکی نادیارەوە.
دڵ بەندی داوی گۆشەی تۆڕێکە چاوەڕێی تیشکی
ئەستێرە گەشەی هەڵنەهاتووە

دەستەو دامێنی هەور و بارانم تارمایی سەراب لێرە ڕام□□
بیابانی مەنگ تا بنی دونیا بینین نایگاتێ
لە پێچ و داوی گەرداوی ژینا ،
ڕوو لە ئاستانەی دڵی خۆت دەکەی :

ئیتر تۆ ماڵێکت نیە بتپارێزێ
ئەشقێکت نیە بە شەیدایی لە باوەشی بگری
کەپرێکت نیە لە سێبەریا بحەسێیتەوە
دامەچۆ !
ئیتر من و تۆ ، لە دەریایەکی خوێناویدا مەلە دەکەین
ئیتر من و تۆ ، لە سارایەکی ژەهراویدا دەحەسێینەوە
تۆ بە دەردی چارەنوسی کورد دەچی و منیش ،
دڵێکی پێڕەوکەم هەیە بەدوای هەورێکەوە
تاڵ تاڵ ، دەستی بە زوڵفی بارانەوە گرتوە
ئەو سەرابەی لێ دەبێتە باراناوێک
باڵندەی سارانشین ،
پۆل پۆل بەدوای دڵی بەردێکا دەگەڕێن ،
سوارەکانی خەیال ،
ڕۆژانە لە دەشتێکی خوێناویدا ڕمبازێنیانە ،
بوک بۆ شەهیدەکان دەگوازنەوە ،
نە ڕۆژ تەواو دەبێت ، نە ساڵ تەواو دەبێت
بێشە دەبڕن ، هەرد تەی دەکەن
دەڕۆن و ناگەڕێنەوە ، دەڕۆن و دەگەڕێنەوە
داخداری دەردی دەوڵەتمەداری گەردونن
دەستەو دامێنی پیرانی تەریقەتی باران دەبن !
دەست و پێوەندەکانی سروشت فڕکان فڕکان و پەلاماریانە ،
لەبەردەم ئاودا سڵ دەکەنەوە ،
ئەم نیشتمانە گوێی بۆ دەنگی باران هەڵخستوە
زەوی وشکهەڵاتوو لە پێشوازیدایە !
هەتا چەم و جۆگە دەگەنە بیابانی دڵ
وشکەڵانی تەمەن لە چاوەڕوانیدایە !
هەتا باڵندە کۆچەریەکان بە زاق و زیق و جریوە ،
ڕوو لە تووی□□یی زەوی و ئاسمان دەکەن ،
بە گژ واڵایی گەردووندا دەچن ، خۆشکا تەوە
تا لە باخی تازە هەڵچوودا هێلانەی ژین هەڵد□ بەستن .
سلێمانی
تشرینی دووەم/ ٢٠١٩

جوانیەکانی تۆ.. خولیا حسێن

لەکاتی قاشکردنی سێوێکی سوور
لە ئێوارەی پایزێکی زەرددا
لەگەڵ سپیکردنی پرتاقاڵێکی تەڕ
لەشەوە درێژەکانی تەنیاییدا
لەگەڵ هەڵوەراندنی هەر دەنکە هەنارێکی مزری
شەرابی،سوور
کەهەردانەیەکیان ل□ نەقێمی ئەنگوستیلەکانی تۆ دەچن
تۆم بیر دێتەوە
کە ڕادەمێنم لە گەڵالەبوونی کڵۆبەفرەکانی
سەرچڵی درەختە ڕووتەکانی نیشتمانی غەریبی
تۆم بیر دێتەوە
کە دەبینم ژنێکی عاشقی
چاو زەردی
دەم بەپێکەنین
باسکی لەقۆڵی هاوژینەکەی هەلکێشاوەو
بەیەکەوە چاوەڕوانی پاسی شار دەکەن
هەر قسە دەکەن و
لە گفتوگۆی یەکتری تێر نابن
تۆم بیر دێتەوە
کە مەرکانەکانم ئاو دەدەم
کە یاری لەگەڵ پشیلەکەم دەکەم
کە منداڵەکانم لەباوەش دەگرم و
ماچیان دەکەم
تۆم بیر دێتەوە
جاران تۆ شتە جوانەکانی من بوویت
ئێستاش شتە جوانەکانی من تۆیت
باکم نیە ژیان ڕووتیش بێتەوە لەجوانی
من هەر بیری تۆ دەکەم
جوانیەکانت هیندە زۆرن
لەگەڵ دنیا بەشیان دەکەم

لاکەون نۆرەی خۆمە!.. عەبـــدوڵا ساڵح

یاریکەرەکان لە مەیدانی گەمەی سیاسی کوردستان دا، بەتایبەت لایەنە فەرمیەکان، ڕوویان لە هەڵکشانە، هەریەکەیان بە نۆبەی خۆیان شانس تاقی دەکەنەوە، شەڕ دەکەن، دەکوژن، دەکوژرێن ، شەڕی دوو قوڵی و سێقوڵی، دواتر دڵی هەردوو یا هەرسێ شەڕکەر دەبێ بە ئاوێنە و دووبارە دەستلەملان دەست پێدەکەنەوە، دەچنە ناو دەسەڵات، دێنە دەرەوە، دەبنە ئۆپۆزسیۆن، ...... ،مێژووی ئەم شانۆگەریە، کە یەک لەدوای یەک پەردەکانی هەڵدەدرێتەوە، تەماشاچی و باجدەرە سەرەکیەکەی تەنیا خەڵکی کوردستانە .

لەم ڕێڕەوەدا، چەندین هێزو لایەن خۆیان تاقی کردەوە، بەڵام بە هیچ کوێ نەگەیشتن، یەکێک لە هۆکارەکان ئەوەیە، کە ئەم مەیدانە، بە حوکمی هێزی میلیشیا، تەنیا دوو تیپ کۆنتڕۆڵیان کردوە، سەوز و زەرد، وەک یاری فتبۆڵێنی ئەسپانیا، لەدوا ئەنجامدا یا بەرشلۆنە یا ڕیاڵ مەدرید کاسەکە بەرز دەکەنەوە و ئەوی تریان دەبێتە دووەم، ماڵم حەقە، وەک دەڵێن، زۆر دەمێکە تیپی زەرد لەو پێشبڕکێیەدا یەکەمە و جۆخینەکە هی خۆیەتی، تیپی سەوزیش بەدووەمی خۆی "شوکران□ بژێرە " ئەوانی کەش لەدەورو بەری جۆخین دێن ودەچن !

با بێینە سەر کرۆکی باسەکە، خۆپیشاندانە جەماوەریەکانی ئەم دواییەی کوردستان، لەزۆنی سەوز، زەنگێکی مەترسیدار بوو بۆ هەموو ئەویاریکەرانەی نێو مەیدانی گەمەی سیاسی کوردستان، چ ناوخۆیی وچ دەرەکی، بەگەورەو بچوکیانەوە، ئەم جارە نەک بارەگاکانی حزبە دەسەڵاتدارەکان، بگرە جەماعەتی ئۆپۆزسیۆنیش کەوتنە بەر ئەو پەلامارە، ئەمەش وەک نیشانەیەک بۆ بێهیوایی وبێمتمانەیی جەماوەری برسیکراوی کوردستان بەهەموو لایەنە سیاسیە فەرمیەکان، بەتایبەت حزبە ئیسلامیەکان کە خۆیان لەدەرەوەی دەسەڵات هەژمار دەکەن ولە ئێستادا دەیانەوێ بخزێنە ناو ڕیزی خەڵکی ناڕازیەوە .

لەنێو ئەم کەین وبەینەدا دیاردەیەک دەرکەوت بەناوی (شێخ نەهرۆی کەسنەزانی)، دیاردەیەک کە ناکرێ وەک ڕوداوێکی کت وپڕ سەیر بکرێ، بەڵکو دەبێ لە ڕێڕەوە مێژویەکەیدا لێی بڕوانین و لەوپرۆسەیەدا هەڵیسەنگێنین.

ئیسلامی سیاسی زۆر دەمێکە دەیەوێ کۆمەڵگای کوردستان لە قاڵب و مەنگەنەی شەریعەت و یاسا و ڕێساکانی خۆی بدا، دەسەڵاتیشی تەنیا بەو مەبەستەیە، لەم ڕێڕەوەدا کەمی نەکردوە، چ بە زمانی نەرم و چ بە هەڕەشە یا تیرۆر ویا شەڕی خوێناوی، لەسەردەمی دەسەڵاتی بەعسدا، چەند نمونەمان دێتە بەرچاو، وەک تیرۆری کەسایەتیە تاکەکان بەمەبەستی تۆقاندنی خەڵک، عەبدولخالق مەعروف و ڕەووف زوهدی و تەقە لە کەریم زەند، وەک نمونە، بەشەڕی جەبهەش وەک ڕوداوەکانی خەڵەی حەمە و ...... دواتریش چوونە ناو دەسەڵات وئەستاش بوونە ئەپۆزسیۆن، هەموو ئەم هەوڵ وتەقەلایە ئەوانی نەگەیاندە ئامانج و بینیمان چۆن لەم دوایانەدا بە سوتاندنی مقەڕەکانیان بەدەست جەماوەری نا ڕازی کۆتایی هات، هەر بۆیە یاریکەرە نەودەوڵەتیەکان و ئیقلیمیەکان، ئەوانەی ئیسلامی سیاسی وەک مۆرەی دەستیان بەکار دێنن، بیریان لەم مودێلکی کە کردوە کە تا ئەمڕۆ، لەو گەمەیەدا،شانسی خۆی تاقی نەکردۆتەوە، هێنانە مەیدان ودەرکەوتنی ئەم مودێلەش بەمەبەستی زامن کردنی بەرگری یە لەهاتنە مەیدانی هێزی چەپ وعەلمانی، هێزی ئازادیخواز و یەکسانیخواز، وەک دەر ئەنجامێک بە درێژەی ڕاپەڕینە جەماوەریەکان، ڕاپەڕینێک کە دەست وقاچی ئیش دەکا، بەڵام بەداخەوە بە سەر وکەلەیە، ئەگەرچی ئەوان دەنیاشن کە ئاگری نەو پوشەکە وا بەئاسانی دانامرکێتەوە .
ئەگەر بەراوردی پرۆسەی هێنانە سەرکاری خومەینی لەبری شای ئێران بهێنینەوە بەرچاو لە هەفتاکانی سەدەی ڕابردودا، کاتێک خومەینی لە نەجەف کەوتبوە و موریدەکانی خۆی نەبێ کەس نەیدەناسی، جەماوەری ڕاپەڕیو وشۆڕشگێریش لەئێران ئەوەندەی نەمابوو شا بڕوخێنن، وڵاتانی سەرمایەداری درکی خەتەرەکەیان کرد کە ئەگەر هێزە چەپ و عەلمانیەکان جێگای شا بگرنەوە، ئەوا پشتی سەقیەتی ئەو کاتە قاییم تر دەبێ لەبەرامبەر بلۆکی ڕۆژئاوادا، هەر بۆیە بەپەلە خومەینیان لەنەجەف هەڵقەند وهێنایانە (نۆفل لۆشاتۆ) ی فەرەنسا و های لایتیان کرد، CNN و BBC و دەزگا زەبەلاحەکانی ڕاگەیاندنیان بە وەکار خست و وەک هێزی دژشۆڕش ئەم ڕاپەرینە مێژوویەی خەڵکی ئێرانیان پێ لەناو برد !.
ڕەنگە بەلای هەندێکمانەوە ئەو بەراوردە لەجێی خۆیدا نەبێ ، و گرنگی کوردستان بۆ دەوڵەتە زلهێز وئیقلیمیەکان بەو شێوەیەی ئێران نەبێ ، بەڵام لەدوا شیکردنەوەدا کوردستانیش وڵاتێکی بێ خێر نیە و چاوی تەماحی ئەو زلهێزانە هەموو گۆشەو کەناری ئەم دنیایە دەبینێ وماسیش لەگۆمی شڵقاو و لێڵدا باشتر ڕاو دەکرێ تاکو گۆمی ئارام و سەقام گیر .
بەگوێرەی ئەم هاوکێشەیەی لەسەرەوە باسمانکرد، چرای سەوز بە (شێخ

نهرۆ) لێدرا،کە ئەویش ئەسپی خۆی لەمەیدانەکەدا تاو بداو تاقی بکاتەوە، وەک هێزێکی دژە شۆڕش، ئەگەر توانی، لەبار بردنی ئەم ڕاپەڕینەبگرێتە ئەستۆ، بۆ کەسێک کە مەبەستی بێ مێژووی سیاسی ئەم بنەماڵە و کەسایەتیەکانی هەڵداتەوە، ئەوکات باشتر ئەم ڕاستیەی بۆ دەردەکەوێ !

ئەوشمان بیر نەچێ لەکوردستان دەروێش و موریدی هەندێک تەریقەت هەن و لایەنە سیاسیەکانیش، بەهەر مەبەستێک بێ ، دەستیان پێوە گرتوون، لەوانە نەقشبەندی کە زیاتر بەلای پارتیدایە، هەروەها قادری و ، ئێستاش کەسنەزانی کە تازە یەکیەتی دەیەوێ بیخاتە سەر میلاکی خۆی! بیرتان نەچێ لە ململانێی ئەم دوو هێزەدا هەموو شتێک چاوەڕوانکراوە !

لەکۆتایدا خراپ نیە ئەو چەند دێڕە شیعرەی کە ڕەنگە سەد ساڵ لەمەو پێش گوترابن و من هەر لە منداڵیەوە لەسەر زارم بووە، بکەمە کۆتایی باسەکەم، وەک لە زمانی عەرەبیدا دەڵێن : ((ختامها مِسكٌ)) .

هــــــەتا شێخێک لە کـــوردستان بمێنێ
ئـومێدی زیندەگـــانیت پـــێ نــــەمێنێ
بەڕیشی درێژ وپرچی پڕ لە ئەسپێ
بناغەی حەققی کوردان چۆن دەچەسپێ ؟

10 – 1 – 2021

بۆ (ڕاســا) ی بچکۆلە.. عەلـــی ح□م□□شید بەرزنجی

وا پەپولە و گوڵ ئاسا
دیمەنی جوانی(ڕاسا)

سەرنجی ڕاکێشاوین

بەدیاری□وە وەستاوین

لـە تەماشای تێر نابـین

بـۆتە هێز و توانـاو تـین

بـەبـیـنـیـنـی ئاسودەین

بـۆیە وا لـێو بـەخەندەین

٢٠٢١/١/٧